

planinski

V E S T N I K

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895 >>>

12

TEMA MESECA

Pavla Jesih

INTERVJU

Miha Habjan, Tomo Drolec

Z NAMI NA POT

**Gore nad Tolminom
Ojstrica**

PRILOGA

Vodnik: Kanin s severa

120 let

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

december 2013

3,40 EUR

IZ PLANINSKE ZALOŽBE - AKCIJA 50 % POPUST

Faksimile:

DR. JULIUS KUGY - IZ MOJEGA ŽIVLJENJA V GORAH

Leta 2008 smo beležili 150-letnico rojstva dr. Juliusa Kugyja in 60-letnico smrti prevajalke Mire Marko Debelakove. Izdan je bil reprint prve in najpomembnejše Kugyjeve knjige "Iz mojega življenja v gorah", ki je leta 1937 v slovenskem prevodu Mire Marko Debelakove izšla pri Planinski matici.

V prilogi Pisma je med drugim tudi reprint članka Franceta Avčina "Ob odkritju spomenika Kugyju", ki je bil objavljen v Planinskem vestniku št. 9/53. V njem avtor, ki je še osebno poznal velikega alpinista, dokazuje Kugyjevo čisto slovensko poreklo. V prilogi je tudi rodbinsko deblo družine Kugy, ki ga je skrbno pripravil Peter Hawlina in ki nedvomno potrjuje Avčinova dognanja. Objavljeni so tudi prevodi dopisovanja med Kugyjem in Miro Marko Debelakovo.

Format: 14,8x21 cm
Obseg: 232 strani faksimile
Dodatek: 40 strani

CENA: V času od 15. 12. do 15. 1. 2014 lahko knjigo kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 17,50 €* (redna cena: 35,00 €*).

*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštne plača naročnik.

NOVO V PLANINSKI ZALOŽBI V MESECU DECEMBRU

V mesecu decembru bo pri Planinski založbi izšla knjiga Vladimirja Habjana: **Živeti z gorami.**

Živeti z gorami izpod izkušenega publicističnega in uredniškega peresa Vladimirja Habjana je predvsem knjiga doživetij. Knjiga raznolikih zgodb gornika, ki je do stanja, ko se v gorah tudi na zahtevni turi počuti varno, prehodil dolgo pot. Pri tem je imel pogosto več sreče kot pameti in znanja, a je počasi le pridobival izkušnje, potrebne za vzpone na najzahtevnejše gore, za vstop v zimski in ledeniški svet. Predvsem pa za varno gibanje po kraljestvu brezpotij. Vseh 34 zgodb se začne z (večinoma) avtorjevimi fotografijami, ki predstavljajo razpoložljiva vrata, skozi katera vstopimo v vsakokratno gorniško doživetje.

Knjiga bo do 15. 1. 2014 na voljo po prednaročniški ceni – 18,90 €* (redna cena 22,90 €*).

*DDV je vključen v ceno. Poštino plača naročnik.

Vabljeni
k nakupu!

INFORMACIJE, NAKUP in NAROČILA:

Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS,

na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur, po pošti: p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, po telefonu: 01 43 45 684 v času uradnih ur, faksu: 01 43 45 691, brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), e-naročila: narocilo@pzs.si ali spletna trgovina PZS, <http://www.pzs.si/trgovina.php>. Uradne ure v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11. ure).

Slovenski planinski muzej,

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana, telefon: 08 380 67 30, fax: 04 589 10 35, e-naročila: info@planinskimuzej.si.

Možace in lovače

Marta Krejan

Ali smem početi, kar hočem početi, ne da me pri tem popredalčkajo?!

Na enem od alpinističnih izobraževanj sem bila v skupini dvanajstih kandidatov edina ženska. Po celodnevni manevri z vrvo, iskanju zasutih v plaz, reševanju iz ledeniških razpok, pri čemer smo morali vsi opraviti enake naloge, smo pri večerji razpravljali o razlogih za včlanitev v alpinistični klub. Eden od kandidatov je možato pojasnil, da so dekleta, ki se včlanijo, ali možače ali lovače. Drugi mu je pritrdil, češ da se, če že plezajo, tako ali tako samo "šlepajo"!

Nisem feministka in živim običajno družinsko življenje v času, ko naj bi bili vsi enakovredni in naj bi bila edina razlika med nami v tem, kako lulamo in kdo rojeva. Počnem, kar želim in zmorem v danih okoliščinah in nikomur ne škodim, a vendar: samo zaradi tega, ker sem ženska, ki jo zanimajo stvari, ki so od nekdanj, bog ve zakaj, možka domena, sem vtaknjena v enega od predalov omare, ki so jo "skup zbili" možki. In v tem predalu je vedno večja gneča; tu je ona svetlolasa jadralka, rjavolaska, ki vsak dan divja s svojim motorjem za motokros, klepeta z dirkačico, upokojenka, ki je ravno opravila izpit za motor, kupuje usnjene hlače... Za one, ki opravljajo "moške" poklice, niti prostora ni!

Če še v 21. stoletju postavljamo grmade, koliko žensk je moralo zgoreti v preteklosti? Ozrimo se kakega pol stoletja nazaj: najdemo v raznih pomembnih zapisih veliko žensk? Ivana Kobilca, Alma Karlin, Angela Vode, Ljuba Prenner, triatlonka Ruth Podgornik in še vedno aktualni "čarovnica" Svetlana Makarovič in "pocestnica" Benka Pulko... No, nekaj žensk je, a v primerjavi z moškimi le peščica; zagotovo ne zato, ker druge doma kuhajo žgance! Tudi astronautka Sunita Williams je slovenske krvi – kdo jo pozna? Hermana Potočnika Noordunga pa trgajo na koščke, ker si ga lasti vsak kraj, v katerem je preživel del življenja.

Zakaj se sploh odzivati na take pripombe, o kakršnih pišem na začetku, boste morda rekli, saj vendar gre za malenkosti. Res je, ampak to bi bila malenkost, če bi šlo samo zame in če bi šlo zgolj za omenjen dogodek. Ne trdim, da gre pri vseh in vedno za enake razloge, ne sodim in ne presojam, le to, da se visoke petke in dereze ali motoristični škornji ne izključujejo, želim povedati.

V tej številki smo precej strani naše revije popisali z zgodbami alpinistke in poslovne ženske, ki je orala ledino in prestavljala mejnike na več področjih v času, kakršnega si ne želimo nikoli več. To je bil tudi čas, ki je nežnejši spol postavjal v senco močnejšega v veliko večji meri kot danes. Pavla Jesih, ena od zapostavljenih žensk, je resda imela to srečo, da je bila iz premožne družine, saj ji je to pomagalo pri uresničevanju želja, ampak to je bilo zanjo le sredstvo. Brez strasti, moči, znanja in poguma ne bi bilo Čopovega stebra. Njen nečak Josip Jesih je v pogovoru z Dušico Kunaver dejal: "Četudi z Jožom nista istočasno izstopila iz Stene, pomen Pavla za to ni nič manjši, saj Joža sam, brez nje, ne bi nikdar vstopil v neznan, najtežjo smer v Triglavski steni."

Pavla je ljubila gore, film in neodvisnost. Bila je povsem običajna ženska, ki pa ni želela igrati vloge, ki ji je bila določena, in si je upala početi tisto, po čemer je hrepenela. In v tem je bila prekleto dobra! V moškem svetu je o svojem in o sebi hotela odločati sama! Ravno zato smo lahko že zdavnaj brali o Klementu Jugu, zato vemo toliko o Jožu Čopu, zato je v Vitanju KSEVT (Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij) in zato šele zdaj gledališka predstava o Pavli. Pavla Jesih ni pozabljena, le vrsta moških pred njo je bila zelo dolga.

Ampak, da je ženska, ki se ukvarja z nečim, kar diši po svobodi, adrenalinu, recimo po moškem, še danes popredalčkana!? Le kaj bi odgovorila Pavla na vprašanje, ali je možača ali lovača?

Upati (si). V obeh pomenih je to tisto, kar naj vas vodi v prihajajočem letu, bralke in bralci. Pa naj gre za "upati si" narediti pravi korak v pravem trenutku ali "upanje", ki naj ne ugasne, če si želimo izpolniti sanje. Upale so si in upali so ter upale so in upali so si. Tako naj bo tudi v prihodnje, saj nas ravno razlike delajo popolne! Samo skupaj smo celota, ki jo stroka imenuje človeštvo. Tudi Planinski vestnik si upa biti tisto, kar je bil do zdaj: pisan, strokoven, poljuden, koristen, spodbujajoč in pomirjujoč, razvedrilo, nasvet in predlog.

UVODNIK

1 Možače in lovače

Marta Krejan

PAVLA NAD PREPADOM

4 Pravi prijatelji so redki

Kdo je prerezal Pavlino vrv?

Marta Krejan

PAVLA NAD PREPADOM

6 Pavla in njen prepad

Bitke Pavle Jesih

Andrej E. Skubic

PAVLA NAD PREPADOM

9 Predstava, navdihnjena z življenjem alpinistke

Pavla Jesih v gledališču

Tomaž Toporišič

PAVLA NAD PREPADOM

12 "Smrt povprečnim, svoboda drugačnim"

Režiser Matjaž Pograjc in pozabljeni ženska

Marta Krejan

TURNO SMUČANJE

16 Bela prostranstva miru

Sandfeldkopf, 2920 m

Mitja Peternel

GRENLANDIJA

20 Slikovita dežela gora in ledu

Pohajkovanje po južni Grenlandiji

Jasna Kos

NARAVOVARSTVO

24 Voda je – vode ni?

Problematika odvzema vode iz gorskih vodotokov

Peter Muck

PLANINSKO RAZMIŠLJANJE

26 Čigav je vrh?

O državni meji

Andreja Erdlen

Z NAMI NA POT

28 Po sledih preteklosti

Gore nad Tolminom

Matija Turk

POD MONT BLANC

41 Društveni sindikalni izlet v zibelko alpinizma

Francoski harem aktivnosti Chamonix

Anže Čokl

INTERVJU

44 V alpinizmu se učimo iz izkušenj in nesreč drugih

Pogovor z Mihom Habjanom

Sara Femec

DRUŽINSKA ZGODBA

48 Tri generacije na vrhu Triglava

Kako prepletene so lahko naše poti

Marta Jenko

ORLOVICA IN VELIKE DOLČICE

51 Beli kamni in zelene trave in ...

Spet beli kamni in rumene trave in rdeči gozdovi

Aleš Nosan

INTERVJU

52 Gorski reševalec na gradbišču bloka 6 v TEŠ

Pogovor s Tomom Drolcem, industrijskim reševalcem

Vladimir Habjan

Z OTROKI V GORE

56 Na Korošico na nogomet

Družinska hoja je tudi doživljanje narave

Anica Podobnik

LEDNO PLEZANJE

58 Mrzel raj

Ledna dogodivščina v Rjukanu

Sebastjan Potočnik

VARSTVO NARAVE

60 Reševanje mesojede lepotice

Navadna mastnica

Dušan Klenovšek

ZELIŠČA NAŠIH GORA

61 Rastlina majhne rasti, a velike moči

Srčna moč (*Potentilla erecta*)

Lovro Vehovar

QŠEBNI JUBILEJ

62 Človek na mestu

Pavle Šegula in njegovih go let

France Malešič

64 NOVICE IZ VERTIKALE

66 NOVICE IZ TUJINE

66 LITERATURA

69 PLANINSKA ORGANIZACIJA

71 TNP

72 V SPOMIN

Z NAMI NA POT - OPISI TUR

33 Veliki Stador in Rdeči rob, s planine Kuhinja

33 Visoč vrh, s Pologa

35 Grušnica, čez planino Razor

35 Mengore

37 Ojstrica, čez Škarje

37 Ojstrica, po Kopinškovi poti

39 Ojstrica, čez Malo Ojstrico

39 Ojstrica, od Kocbekovega doma

Tolminske gore

Foto: Miljko Lesjak

planinski VESTNIK
REVUIJA ZA LJUBITELJE GORA

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvorne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje. 113. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:

Planinska zveza Slovenije

Uredništvo Planinskega vestnika

Dvorakova ulica 9, p. p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

ODGOVORNI UREDNIK:

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:

Emil Pevec (tehnični urednik),

mag. Marjan Bradeško, Marta Krejan,

dr. Andrej Mašera, Zdenka Mihelič,

dr. Irena Mušič Habjan, dr. Mateja Pate,

Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVEC:

Peter Šilak

LEKTORIRANJE:

Mojca Volkar Trobevšek, Mojca Stritar, Marta Krejan,

Katarina Marin Hribar, Mira Hladnik

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:

Schwarz print, d. o. o.

NAKLADA: 6300 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajsanja, povzemanja ali delnega objavljjanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu **080 1893 (24 ur na dan)**.

MODRA ŠTEVILKA

080 18 93

Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d., Ljubljana. Naročnina 34 EUR, 58 EUR za tujino, posamezna številka 3,40 EUR. Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS in Javna agencija za knjigo RS.

FS Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Snežna prostranstva Mont Blanca se bleščijo v slepeči sončni gloriji.

Foto: Anže Čokl

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje po gorah po navodilih iz te revije.

Vsebine vseh
Planinskih vestnikov
od leta 1895 dalje na
www.pvkazalo.si